שני דייני פרק שלשה עשר כתובות קו.

הלי עשה והלי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לדקת[ה]: **עשה דכבוד תורה.** דייניה דהאי גברא דהוה עשה דאיכא כבוד תורה דרב ענן בהדיה עדיף: **סדר אליהו רבה.** שלמד חוץ לתיבה. סדר אליהו זוטא שלמד בתוך התיבה: **הוה ריחחא.** כעס של מקום וכח רעב לעולם: **דכי מיפטרי.** תלמידיו ממנו לעמוד מבית המדרש: **הוו פייסי גביה.** לוכלי שלמנו תרי אלפים ומאתים דכתיב[ב] עשרים לחם ולחם בכורים הא עשרים וחד וכרמל הרי עשרים ותרתין וכל אחד לפני מאה אין הרי תרי אלפין ומאתים: **כאליסר אמורא.** השומעין מפיו ומשמיעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאחור ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: **וכפי ליה ליומא.** מאכיל את האמה והיה ניכר בא"י: **מגיפי ספרים.** של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה[ו] משום אל תשכן בארנלין עולה[ו] ורמו בית דין שהיו מתעצלין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לכך: בית אבטינס ובית גרמו במסכת יומא (דף לח.): **בדבכי.** בפרכות שבנגד הפתחים דלגניעותא עבידי ואינן תחת בנין אבל כל לוכך בנין כגון פרכות המבדילות בין היכל לקדשי הקדשים שהיו במקדש שני במקום אמה טרקפין שעשה שלמה בבנין ראשון ואנשי הגולה עשו את ההיכל גבוה אמה אחת ולא יכול בנין בעובי אמה להתקיים בגובה כזה[ח] ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקצרים את ההיכל או את קדשי הקדשים ועשו שתי פרכות וביניהם אמה כדאמרינן במסכת יומא (דף נא.): ואותן פרכות נעשו מקדשי בדק הבית: **ו' שעריס.** לעזרה: **שתים בדביר.** תחת אמה טרקפין: **ושתים כנגדן בעליה.** להגדיל בין עליית היכל לעליית קדשי הקדשים וגם הן במקום אמה טרקפין: **המגדלות בגיהן לפרה.** בחלקות הבנויות בסלעים בירושלים ותחתיהם חלל מפני קבר התהום כדתנן בפס' פרה (פ"ג משנה ב) ומייתינן לה בפרק הישן תחת המטה (פוכה דף כא.) ובאין נשים עובדות ויולדות שם ומגדלות שם בניהם לצורכי פרה אדומה לעסוק בשריפתה ומילוי מימיה ולהזות כל שבעה על כהן השורפה כדאמרינן במסכת יומא (דף ד.). ומעלה זו עשו לה להתעסק בה תיעוקות שלא נטמאו מימיהם מפני שזלזלו בה לעשותה בטבול יום כדתנן[ט] מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להוציא מלבן של לדוקין שהיו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית: **נשים יקרות.** עשירות: **מפרנסות.** בלבוש וכסות: כלי

והיינו דאמרינן סדר אליהו רבה וסדר אליהו זוטא. א"כ לפי שהפסיק בלמודו לרב ענן מלקו לבני סדרים ובפעם ראשון למד ממנו יותר מן המרבע ידות קרי לראשון סדר אליהו רבה ולבתרא קרי זוטא: **מבקרי** מומין שבירושלים היו נוטלין שבדן. תימה להתנן בבכורות פרק עד כמה (דף כט: ושם) הטוטל שבר להיות רואה בכורות אין שוחטין אותן על פיו וי"ל כמו שתרצתי למעלה ועוד דהתם דוקא בבכורות שיש לאדם שמא משום שבר ימירנו אבל הכא מיירי בבדיקת מומי שאר קדשים והכי איתא בשילהי פרק התרומה בשקלי' (דף ו.) דאמר מבקרי מומי קדשים נוטלים שבדן מתרומת הלשכה: **מלמדין** הלכות קמיצה. והא דלא תשיב הלכות מליקה שבכלל הלכות שחיטה הן: **שבעה** כנגד ז' שערים. לשבעה שערי עזרה קאמר אומר רבי דס"ל כתנא דמתני' דמס' מדות בפ"ק (משנה ד) דתנן ז' שערים היו בעזרה ג' בלפון וג' בדרום ואחד במזרח והא דתנן התם לעיל בשלשה מקומות הכהנים שומרים כו' על חמשה שערי העזרה כו' בתמ' תמיד בפ"ק (דף כו.) פריך להו ומשני אביי תרי מנייהו לא בעי שימור ורבא משני תנאי היא דתניא אין פותחין [מג' גזברין וז' אמרכלין רבי נתן אומר אין פותחין] מי"ג גזברים כנגד י"ג שערים דל חמשה דהר הבית פשו להו תמניא אלו ח' דעזרה אלמא איכא תנא דאמר תמניא הוו (ב) ואיכא תנא דאמר חמשה הוו תימה אמאי מייתי רבא הכא תנאי (ג) מתמניין דמדות היה יכול להביא דתנן התם בפ' שני (משנה ו) אלא עשרה השתחוואות היו שם אבא יוסף בן חנן אומר כנגד י"ג שערים ועוד תימה דהרי כאן מחלוקת רביעי דעל כרחין לההוא תנא דס"ל די"ג שערים היו בעזרה לא מצי למימר דקסבר ח' ודל חמשה דהר הבית הא מפרש התם שמם של אותן שערים ואין מזכירין אפי' אחד מאותן שערים דהר הבית המפורש בפ"ק דמדות שני שערי חולדה מן הדרום וקיפונוס מן המערב וטדי מן הצפון שער מזרחי שושן הבירה עליו נורה ואומר ר"ת דלעולם ס"ל לההוא תנא דז' שערים היו בעזרה והא דמשיב י"ג היינו עם השערים הקטנים דהכל תשיב תדע דהא תשיב פישפשין שהיו לשער נקנור אבל גדולים לא היו בעזרה אלא ז' ואין אותן המפורסים בפ"ק והמעיין שם ימצא דשער הקרבן דפ"ק הוא שער הבכורות דפ"ב ואותן י"ג שערים דמדות שנויים נמי במסכת שקלים כל אותה משנה ממש בפ' י"ג שופרות אבל אין שני בה אבא יוסף בן חנן כמו ששני במס' מדות ובגמרא דירושלמי קאמר תנאי' אבא יוסף בן חנן דקאמר כנגד י"ג שערים דלרבנן ז' שערים הוו בעזרה דעתייהו דרבנן היכן היו השתחוואות האלו כי ההיא דתניא תמן י"ג פרצות היו בה שפרצו

האי עשה והאי עשה [ט]עשה דכבוד תורה עדיף סלקיה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דחזא בעל דיניה יקרא דקא עביד ליה איסתתם טענתיה: רב ענן הוה רגיל אליהו דהוה מתני ליה סדר דאליהו כיון דעבד הכי איסתלק יתיב בתענית ובעא רחמי ואתא כי אתא הוה מבעית ליה בעותי ועבד תיבותא ויתיב קמיה עד דאפיק ליה סידריה והיינו דאמרי סדר דאליהו רבה סדר אליהו זוטא בשני דרב יוסף הוה ריתחא אמרי ליה רבנן לרב יוסף ליבעי מר רחמי אמר להו השתא ומה אלישע דכי הוו רבנן מיפטרי מקמיה הוו פייסי תרי אלפן ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי רחמי אנא איבעי רחמי וממאי דפיישי הכי דכתיב [י]ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאי לפני מאה איש אילימא דכולהו לפני מאה איש בשני בצורת טובא הוו אלא דכל חד וחד קמי מאה איש כי הוו מיפטרי רבנן מבי רב הוו פייסי אלפא ומאתן רבנן מבי רב הונא הוו פייסי תמני מאה רבנן רב הונא הוה דריש בתליסר אמוראי כי הוו קיימי רבנן ממתיבתא דרב הונא ונפצי גלמייהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיבתא דרב הונא בבלאה כי מיפטרי רבנן מבי רבה ורב יוסף הוו פייסי ארבע מאה רבנן וקרו לנפשייהו יתמי כי הוו מיפטרי רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוו פייסי מאתן רבנן וקרו נפשייהו יתמי דיתמי [כ]א"ר יצחק בר רדיפא א"ר אמי [כא]מבקרי מומין שבירושלים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אמר רב יהודה אמר שמואל [כב]ת"ח המלמדין הלכות שחיטה לכהנים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אמר רב גידל אמר רב [כג]ת"ח המלמדים הלכות קמיצה לכהנים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן [כד]מגיהי ספרים שבירושלים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרכות נוטלות שכרן מתרומת הלשכה [כה]ואני אומר מקדשי בדק הבית הואיל ופרכות תחת בנין עשויות מיתיבי נשים האורגות בפרכות ובית גרמו על מעשה לחם הפנים ובית אבטינס על מעשה הקטרת כולן היו נוטלות שכרן מתרומת הלשכה [כו]התם בדבבי דאמר רבי זירא אמר רב [כז]שלשה עשר פרכות היו במקדש שני שבעה כנגד שבעה שערים אחד לפתחו של היכל ואחד לפתחו של אולם [כח] ב' בדביר ב' כנגדן בעליה: ת"ר [כט]נשים המגדלות בניהן לפרה היו נוטלות שכרן מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקרות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן בעא מיניה רב הונא מרב כלי

מלכי יון ומזרח וגדרום וגזרו כנגדם י"ג השתחוואות ואם תאמר לרבנן נמי דתני שבעה שערים מאי קמתמה כנגד מי הוו השתחוואות אינהו נמי מודו דעם הקטנים היו שלשה עשר כדפרישית ואומר רבינו תם מין דלא תשיבי בעייהו כל כך שיקראו אותם שערים אין נראה שיהא השתחוואות כנגדם אבל אבא יוסף בן חנן קרא אותם שערים. מ"ר:

וכי

מסורת הש"ס

(א) [שבועות ל:]. (ב) [שקלים פ"ד ה"ב ע"ב]. (ג) [יומא נד. ע"ש]. (ד) [דברים יח]. (ה) [מ"ב ד]. (ו) [לעיל יט.]. (ז) [חיוב יח]. (ח) [עי' כ"ב ג.]. (ט) [פרה פ"ג מ"ז].

תורה אור השלם

ו. ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש ויאמר תן לעם ויאכלו כי כה אמר יי אכל והותר: מלכים ב ד מג

הגהות הב"ח

(א) גמ' כ' בדביר. נ"ב ס' רש"י כמגילה י ע"ב דביר היא המתיחה המבדלת בין הקדש ובין קדש הקדשים: (ב) תוס' ד"ה שבעה כו' תמניא הוו ואיכא תנא דאמר שבעה הוו ואיכא תנא דאמר חמשה וכו': (ג) באא"ד הגר תנאי מברייתא ממתני' דמדות כו':

מוסף רש"י

שבעה כנגד שבעה שערים. שבעה לשבעה שערי העזרה (יומא נד.). שתים בדביר. ממקום אמה טרקפין, ושתים כנגדן בעליה. לחוץ בין עליית ההיכל לעליית בית קדשי הקדשים (שם).

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פכ"א מהל' סנהדרין הל' ו וסי"ו מהל' מ"ת הל' י סמג לאוין רס עוסע"ש מ"מ סי' טו סעי' ג ותסג"ה וסעיף כ: יא ב ג ד מיי' פ"ד מהל' שקלים הל' ד: יב ה מיי' שם הל' ז: יג ו ז מיי' שם הלכה ג כ: יד ח מיי' שם הלכה ד:

תוספות רי"ד

אחתיה קמיה אמר האי עשה והאי עשה עשה דכבוד תורה עדיף סלקיה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דחזא בעל דיניה יקרא דקא עביד ליה איסתתם טענתיה דרב ענן הוה רגיל אליהו דהוה מתני ליה סדר אליהו כיון דעביד הכי לא אתא יתיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא ואפ"ה הוה מבעית הוי יתיב בתיבותא ומתני' והיינו דאמרי סדר אליהו רבה וסדר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com